

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun kaupungin kaavoitusviranomaisen lausunto hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä.

Oulun kaupunki pitää myönteisenä vihreän siirtymän edistämistä. Pohjois-Pohjanmaalla ja Oulussa on tehty jo paljon mm. tuulivoimatuotannon edistämisessä: maakunnassa on vireillä energia- ja ilmastovaihe- ja kaavakuntakaava ja Oulussa vireillä useita tuulivoima-alueiden osayleiskaavoja. Vihreää siirtymää edistetään myös muilla kaavahankkeilla mahdollistaen vihreän siirtymän teollisuutta mm. Oritkarin sataman yhteyteen ja laajalle Pyyryväisen alueelle. Lisäksi kaupunki on laatinut uusituvien energiamuotojen selvityksen sekä erilaisia selvityksiä vetyputkista ja voimalinjoista yhdessä Business Oulun kanssa.

Nyt lausunnoilla oleva lakiluonnos uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista herättää kuitenkin useita kysymyksiä. Ensinnäkin Oulun kaupunki pitää erikoisena, että näin merkittävästä kuntia koskevasta lakiluonnoksesta ei ole lähetetty lausuntopyyntöä kuntiin, tätä ei voi pitää hyvän hallintotavan mukaisena. Lisäksi kaavoitusviranomainen jää miettimään, mitä lisäarvoa uusi menettely oikeastaan tuo verrattuna käytössä oleviin menettelyihin? Oulun kaupungin kokemus on, että kaavoitus- ja YVA-menettelyt ovat olleet sujuvia, roolit niiden edistämisessä ovat totutut ja selkeät; ja huomioiduksi tulevat kaikki maankäytön suunnitteluun liittyvät seikat: ympäristön arvot ja ominaispiirteet suunnittelun lähtökohtina, luontoarvot ja luontokadon ehkäisy, vaihtoehtoiset maankäyttötarkastelut ja vaikutusten arviointi.

Suurin huoli lakiluonnokseen liittyen koskee nopean kehittämisen alueiden nimeämisen suhdetta kuntien kaavoitusmonopoliin. Oulun kaupunki pitää ensisijaisena, että alueiden kartoitus ja määrittäminen tulisi tapahtua kuntalähtöisesti. Kuntien päätösvalta kaavoituksessa on keskeinen kunnan johtamisen väline, ja sellaisena sen tulee säilyä. Lakiluonnoksen useat yksityiskohdat tuntuvat olevan ristiriidassa edellä mainitun keskeisen kunnallisen itsehallinnon periaatteen kanssa.

Oulun kaupungin kaavoitusviranomaisen katsoo, että kaupungin tulee jatkossakin itse voida määritellä alueidensa maankäyttö. Esitetyllä lakiluonnoksella tai lupa- ja valvontaviraston tekemillä päätöksillä ei saisi olla sitovia oikeusvaikutuksia tai ne eivät saisi aiheuttaa muita rajoituksia.

Oulun kaupungin kokemuksen mukaan ennen alueiden nimeämistä erilaisiin käyttötarkoituksiin asiaa tulee riittävästi selvittää mm. yleiskaavatasolla. Esitetyssä lupaviraston nimeämismenettelyssä herää kysymys, kuka varmistaa ennakkoselvitysten laadun ja riittävyyden. Yleiskaava- ja YVA-prosesseissa keskeisessä roolissa on myös vuorovaikutus ja tiedon välittäminen osallisille sekä mahdollisuus ottaa kantaa maankäytön muutoksiin.

Kaavoittajan näkökulmasta on ongelmallinen ajatus, että etukäteen päätetään mitä millekin alueelle voidaan sijoittaa. Maankäyttöä koskeva lainsäädäntö lähtee siitä, että kaavoitusprosessin myötä tarkastellaan erilaisia vaihtoehtoja ja tehdään vaikutusten arviointia, mitä kautta saadaan aikaan tarkoituksenmukainen kaavaratkaisu. Kaavoitusprosessin joustavuus ja avoimuus tulee olla tavoitteena jatkossakin.

Paajanen Paula
Oulun kaupunki - Kaavoitusviranomaisen / kaavoitusyksikkö